

A szolgáltató szektor regionális különbségei Közép- és Kelet-Európa régióiban

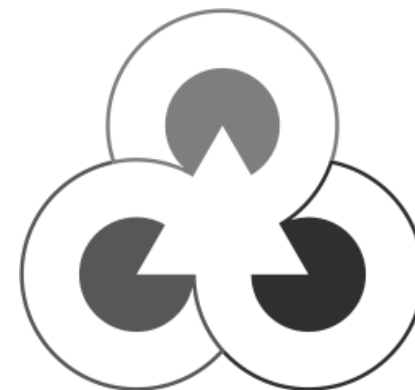
Kovács Sándor Zsolt

Tudományos segédmunkatárs
MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete

OTKA NK104985

MRTT Vándorgyűlés
Eger, 2015. november 19–20.

- *Új térformáló erők és fejlődési pályák Kelet-Európában a 21. század elején* c. OTKA kutatás
 - 6. projektelem: Az üzleti szolgáltató szektor szerepe Kelet-Közép-Európában

A szolgáltató szektor definíciós problémái

- Maradék elv, reziduum
- Tercier szektor FUCHS [1968], SZAMUELY [1985]
- Kvarterner szektor ?

Szolgáltatások általános jellemzői, csoportjai

- Nem anyagi javakat előállító tevékenységek
 - Fogyasztó aktív részvétele, kapcsolatok fontossága
 - Tőke intenzív tevékenységek
 - Méretgazdaságosság előnyei korlátozottak
 - Területi koncentráció
- **Tercier szektor**
 - Üzleti-gazdasági szolgáltatások
 - Társadalmi szolgáltatások
 - **Kvarterner szektor**
 - K+F+I szolgáltatások
 - Információs szolgáltatások

Szolgáltató szektor a modern gazdaságokban

- A munkaerő és a GDP részesedés szektorális eloszlása a globalizáció hatására jelentősen megváltozott
- Soubbotina és Sheram (2000): a társadalmi igények és értékek változása indukálja a szolgáltatások szerepének növekedését
- A szolgáltatási szektor gazdasági súlya és a nemzetgazdaság fejlettsége között korreláció mutatható ki

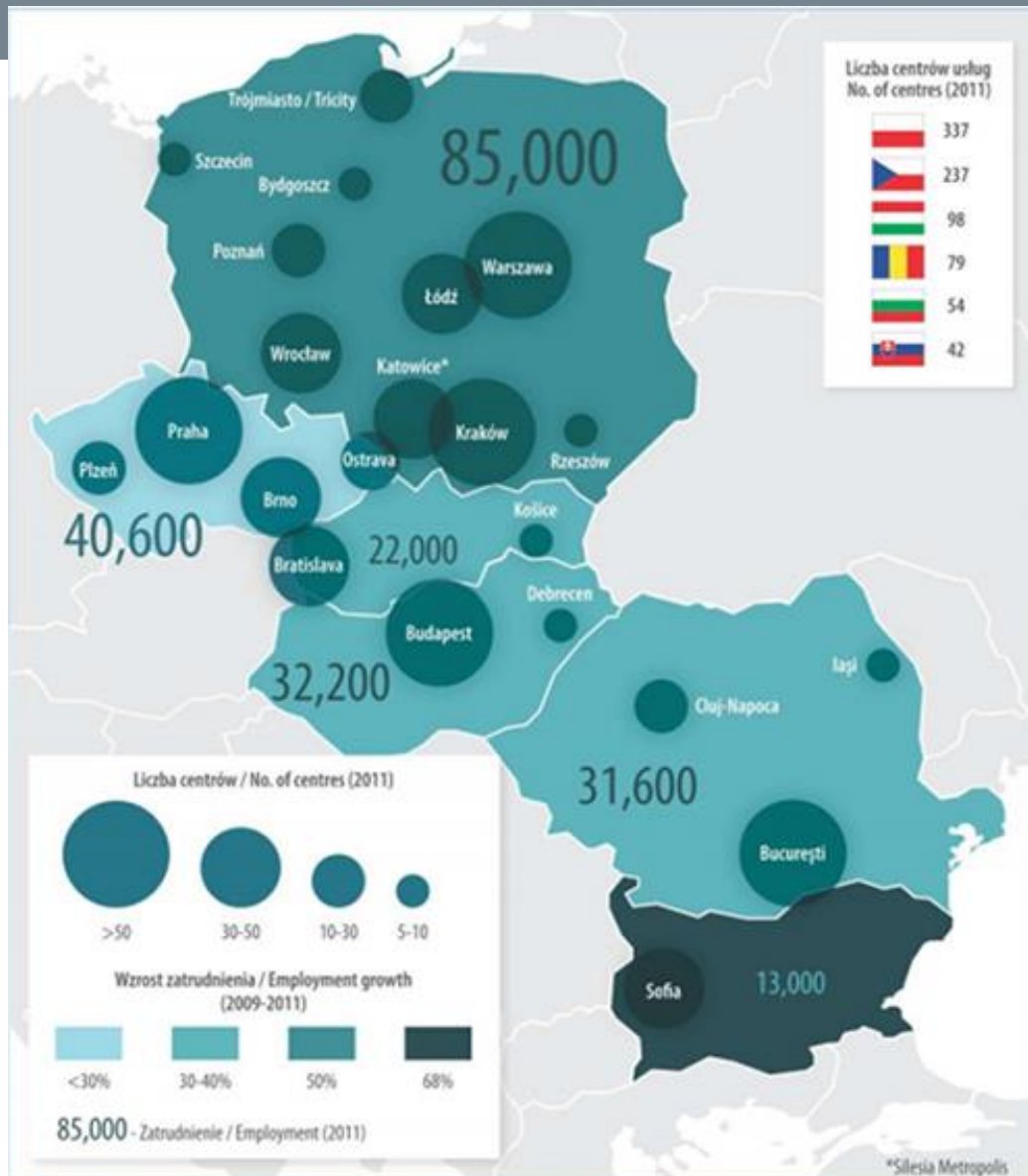

Tercier szektor Közép- és Kelet-Európában

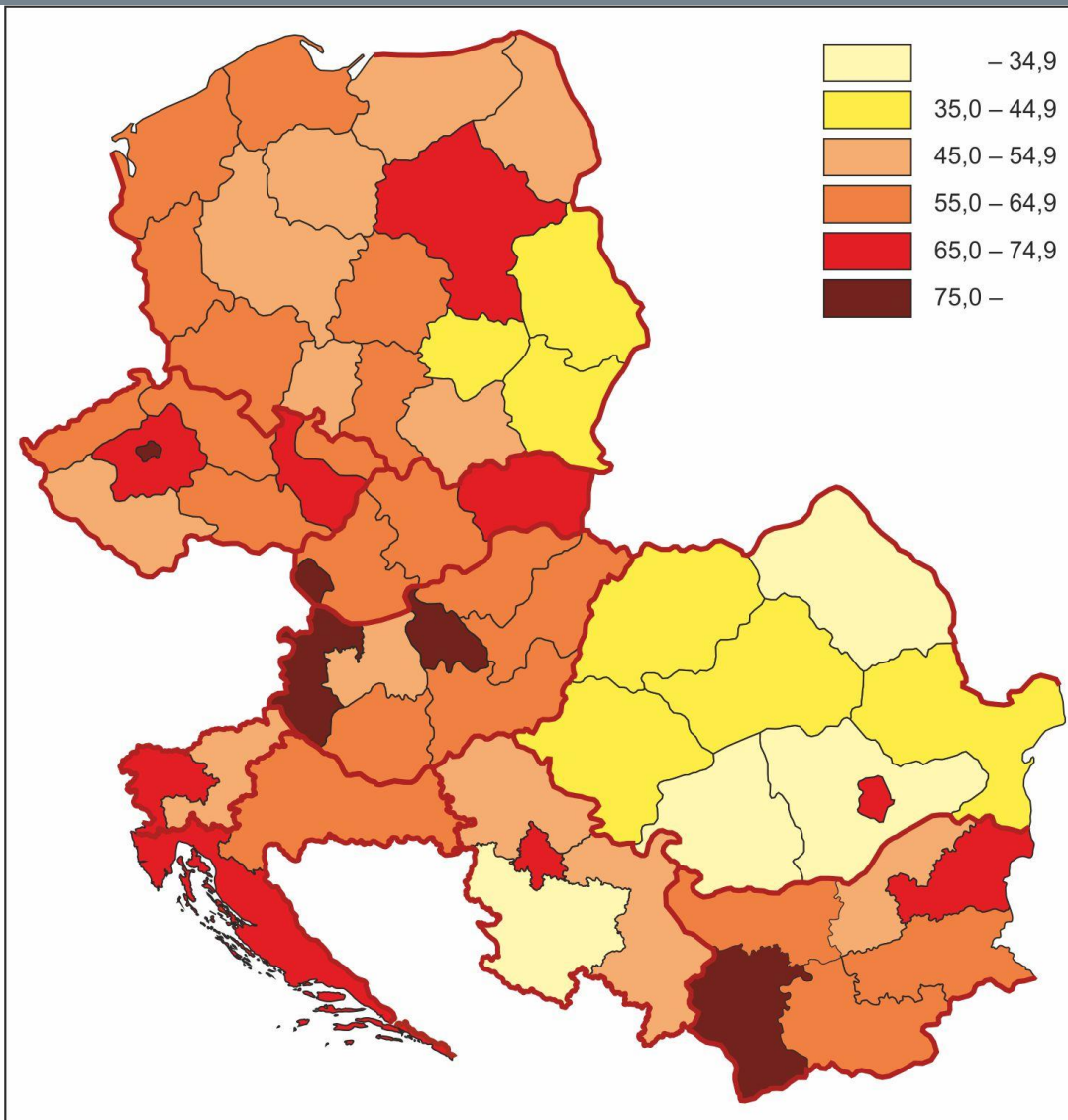
- Globális trendek megjelenése
- Szoros kapcsolódás a feldolgozó ipari tevékenységekhez
- Szektorális koncentráció, szolgáltató központok
- Fővárosi (regionális központi) térségek és perifériák eltérő jelentősége
- A szektor térség- és gazdaságfejlesztő szerepe

Szolgáltatóközpontok a régióban, 2011

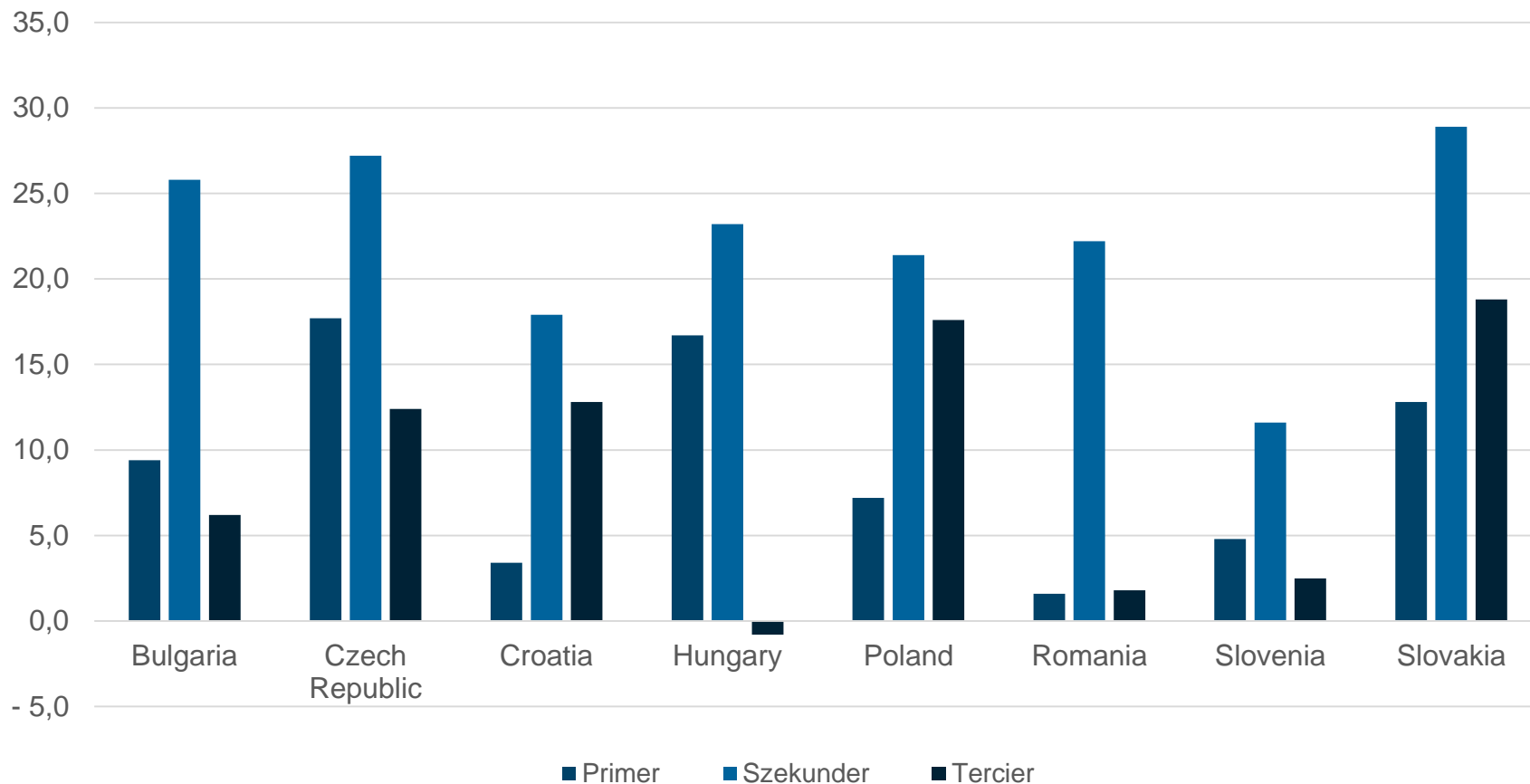
A szolgáltatások részesedése a foglalkoztatásban, 2014

Forrás: Nemzeti statisztikai
hivatalok adatai alapján, saját
szerkesztés

Nemek közötti keresetkülönbségek, 2013

Forrás: EUROSTAT adatai alapján, saját szerkesztés

A gazdasági átmenet hatásai a pénzügyi szolgáltatások területén

- Egyszintű, helyett kétszintű bankrendszer;
- Szektorális és működési akadályok megszüntetése;
- Magántulajdonú, külföldi- és közös tulajdonú bankok alapításának engedélyezése;
- A törvényi keretek megteremtése, illetve a felügyeleti intézmények létrehozása.
- Változó gyorsaságú és intenzitású reformok, konszolidáció
- Erősödő verseny, állami tulajdonú bankok háttérbe szorulása
- 1990-es évek vége – újabb recesszió
- 2000-es évek – EU-csatlakozás, mint realitás: óriási fejlődési tartalékok, erősödő versenypiac.
- Területileg kiterjedt hálózati struktúra

Lengyelország:

- Varsó gazdasági szerepe kisebb, mint a többi fővárosé a térségben
- 1990-es években jelentős a decentralizáció, mára kissé visszafogottabb
- 16-ról 8-ra csökkent a vidéki központok száma, de tovább elő decentralizáció az erős regionális közigazgatás miatt

Csehország:

- Hagyományok és vállalkozási kedv – decentralizált bankalapítások
- Erős városok, 7 vidéki központ, de kisbankok
- Recesszió, csődök, csökkenő vidéki központok
- 1990-es évek második fele – 4 vidéki központ
- 2000-ben Prágában a központok 94,6%-a
- 2004: csak Prágában vannak banki központok
- A tradíciókon alapuló decentralizációt a piac legyőzte

Magyarország

- Vidéken csak fióknyitás, bankalapítás nem jellemző
- A fiókhálózat a gazdasági folyamatokat tükrözi
→ Terjeszkedés irányai: nyugat – kelet – dél
- Vidéki bankközpontok – Sopron, Veszprém – gyenge szerep
- Ellenpólus: vidéki takarékszövetkezetek?

Nemzeti példák

Románia

- Kis, szektor-specifikus bankok vidéken, elenyésző szerep
- Banca Transilvania – 5,4%-os részesedés – 7. legnagyobb piaci erő, eszközarányosan 3.
- Regionális „brand”

Szlovákia

- Egy jelentősebb vidéki központú bank – Prima Banka (Žilina) – 3,4%-os piaci részesedés
- Fiókhálózatban is jellemző Pozsony és térségének dominanciája

Összegzés

- Globális és KKE trendek
- Fővárosok megkérdőjelezhetetlen szerepe, s néhány regionális központ
- Pénzügyi szolgáltatási szektor változó koncentrációja

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Kovács Sándor Zsolt

skovacs@rkk.hu

